

DANSK FRILUFTSLIV

– forum for natur- og friluftsliv

Medlemsblad, nr. 82
juni 2010

Temanummer om højskolernes friluftsliv

DANSK FRILUFTSLIV

– forum for natur- og friluftsliv

www.danskfriluftsliv.dk

Formand:

Rasmus Simonsen

tlf. 24 45 36 10

simonsenrasmus@gmail.com

Næstformand

Dieter Toftkjær Sørensen

tlf. 20 82 56 71

toftkjaer@gmail.com

Kasserer:

Erik Jegsen

tlf. 64 72 26 73

jegsen@privat.dk

Sekretær:

Jesper Lind Nielsen

tlf. 51 51 42 04

thor_dk@hotmail.com

Politisk kontakt:

Mads Brodersen

tlf. 64 48 15 85

info@friluftsskole.dk

Webmaster:

Jacob Steensen

Jacob_Steensen@hotmail.com

Redaktion og annoncer:

Martin Johnsen (ansvarsh.)

tlf. 23 82 70 10

mbjohnsen@gmail.com

Terkel Berg-Sørensen

Rasmus Simonsen

Grafisk tilrettelægning:

Kristian Dueholm Jensen

tlf. 22 97 41 03

dueholm@gmail.com

For- og bagsidefoto:

Silkeborg Højskole

ISSN 0909 – 0614

I n d h o l d

3

Formanden har ordet

4

Krop og kultur i højskolernes friluftsliv

8

Friluftsliv med høj intensitet...

10

Friluftsliv på IHS

12

Friluftsliv - outdoor - adventure

14

Fra friluftsliv til outdoor

16

Adventure - friluftsliv med høj puls

18

Smag for adventure

Foreningens formål

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv. Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Bladet udgives af Dansk Friluftsliv og udkommer fire gange årligt:

nr. 83	okt.	2010	deadline	1. sep.
nr. 84	dec.	2010	deadline	1. nov.
nr. 85	marts	2011	deadline	1. feb.
nr. 86	juni.	2011	deadline	1. maj.

Annoncering:

Det er muligt at annoncere i bladet. Prisen er 1500 kr. for en hel side og 900 kr. for en halv side.

Kontakt den annonceansvarlige for yderligere information om formater og priser.

FORMANDEN HAR ORDET

*Af Rasmus Simonsen, underviser
i friluftsliv, Silkeborg Højskole,
simonsenrasmus@gmail.com*

Dansk Friluftsliv - forum for natur- og friluftsliv er en frivillig forening, og vi trives med den status. Dog indvender vi ofte: »forum« når vi bliver betegnet som en forening, men vi er jo i sagens natur begge dele. Det at være frivillig er en kvalitet i sig selv, det skal vi være om. Det er væsentligt at når vi arbejder politisk og værdimæssigt, så er det ud fra holdninger og ikke med udgangspunkt i økonomiske interesser.

Vi er i bestyrelsen stolte af alt det, vi kan stable på benene med frivillige kræfter. Bladet, seminarer, årsmøde og julemødet, hjemmeside og nyhedsbrev. Ikke forstået som at der ikke er nogle af disse, som stadig lader meget tilbage at ønske. Tiden og kræfterne rækker ikke altid lige så langt som intensionerne. Det er et sundhedstegn at vores intentioner og visioner er store. Hvad det så er tegn på, at der ikke er frivillige kræfter nok til, at vi kan realisere det hele, det vil jeg lade være op til læserne at vurdere. Der skal nok en større samfundsanalyse til for at knække den nød. Det er tilsyneladende et generelt karaktertræk for alle frivillige organisationer i Danmark. Om det tidligere har været anderledes eller bedre, skal jeg lade være usagt. Men vi kan mærke, at forventningerne til det vi leverer som frivillig forening er blevet større. Noget af årsagen hertil skal måske søges i, at det som andre foreninger leverer, bliver mere og mere professionelt - hvilket hele

deres organisation også bliver. Fra min stol kan jeg konstatere at bare det at skulle læse nyhedsmails, og holde sig opdateret på det der sker inden for Friluftsrådet og DGI, (som jeg også er medlem af), kræver næsten en fuldtidsstilling. Dansk Friluftsliv er en frivillig forening, som yder et stort og vigtigt stykke politisk arbejde og er et vigtigt forum for medlemmerne, det skal vi være stolte af, samtidig med at vi har visioner og intentioner til mere. Det er vigtigt at vi som bestyrelse hygger os med arbejdet og skaber aktivitet, (hvilket for mig også indbefatter f.eks. bladet), ikke administration.

Nærværende er et temanummer om højskolernes friluftsliv. Undertitlen blev: »hvordan ligger landet....?« valgt med udgangspunkt i et ønske om, at dette temanummer skal belyse hvordan der arbejdes med friluftsliv på højskolerne i Danmark. Vi har ønsket at »tage« et øjebliksbillede af hvad der arbejdes med (indholdet) og refleksioner over måde og mål (didaktikken).

Vi har fornøjelsen af at præsentere to teoretiske artikler: Lars Mogensens om »Dansk pædagogisk friluftsliv i et selvuddannelsesperspektiv« og Søren Andkjær om »Krop og kultur i højskolernes friluftsliv«. De giver interessante teoretiske vinkler og perspektiver på udviklingen inden for friluftslivsundervisningen på højskolerne.

Derudover har vi udfordret flere højskolelærere til at skrive om friluftslivsundervisningen eller friluftsliv i undervisningen på deres

højskole (vel vidende at ikke alle højskoler, som arbejder med friluftsliv er blevet spurgt, så skulle Højskolelandet gerne være bredt repræsenteret). Højskolerne er blevet bedt om at beskrive indhold, værdier og hvad der rører sig på deres skole for tiden.

Højskolernes friluftsliv som titel er en tilsnigelse, for det burde have heddet Højskolernes friluftsliv/adventure/adventurerace/outdoor/natur og friluftsliv.... Og hvorfor nu denne divergens i titlerne på faget. Hvis vi skal sætte os ned og definere forskellene på betydningen af de forskellige ord, vil det ikke være nogen let opgave. Titlen på faget skaber selvsagt forventninger til indholdet og undervisningens form f.eks. underviserrollen, men de forskellige titler giver i praksis ikke noget tydeligt billede af hvad vi kan forvente at møde i faget.

Et kendetegn ved højskolernes udbud af fag er, at de hvad titel og indhold angår er spændt ud mellem hvad eleverne/de unge efterspørger og hvad underviserne/højskolen ønsker at berige eleverne med. Undervisningen i det spændingsfelt giver nærværende temanummer nogle interessante vinkler på. God læselyst

Tusind tak skal der lyde til jer som har bidraget frivilligt til dette blad. Jeg vil også benytte lejligheden til at takke Peter Bentsen, Mads Brodersen og Jesper Nielsen for det store arbejde der er ydet omkring afviklingen af årsmødet og seminaret.

KROP OG KULTUR I HØJSKOLERNES FRILUFTSLIV

*Af Søren Andkjær, cand.mag., ph.d.,
Lektor uden forskningspligt, SDU,
sandkjaer@health.sdu.dk*

Friluftsliv handler om aktivitet og bevægelse i landskaber som kan opleves eller karakteriseres som natur. Som sådan er kroppen en central og aktiv del af friluftslivet og det er vanskeligt at forestille sig friluftsliv uden krop. Ikke desto mindre kan det undre at der tales eller skrives så lidt om kroppen i forbindelse med friluftsliv. Sammenlignet med litteratur eller undervisningsbøger om fx gymnastik og dans synes kroppen påfaldende fraværende i tilsvarende bøger om friluftsliv. (Tordsson 1993, Mytting 1999, Brügge 1999, Ravn 2001).

Hensigten med denne artikel er at undersøge og reflektere over kroppens placering i friluftslivet og hvilke former for kropslighed eller kropslige oplevelser forskellige former for friluftsliv opfordrer til. Artiklen bygger på et ph.d.studie af dansk friluftsliv i starten af det 21. århundrede og er baseret på empiriske studier af friluftsliv på høj- og efterskoler.

Håbet er at artiklen kan bidrage med ny viden eller andre synsvinkler i forhold til diskussionen om udviklingen af friluftsliv på de danske højskoler - klassisk enkelt nordisk friluftsliv eller (sen-)moderne adventure eller extreme-aktiviteter? Polariteten (Fisker 2005; Andkjær 2008), som naturligvis er udtryk for en kraftig forenkling af virkeligheden, kan ses som forskellen eller modsætningen mellem på den ene side det enkle friluftsliv

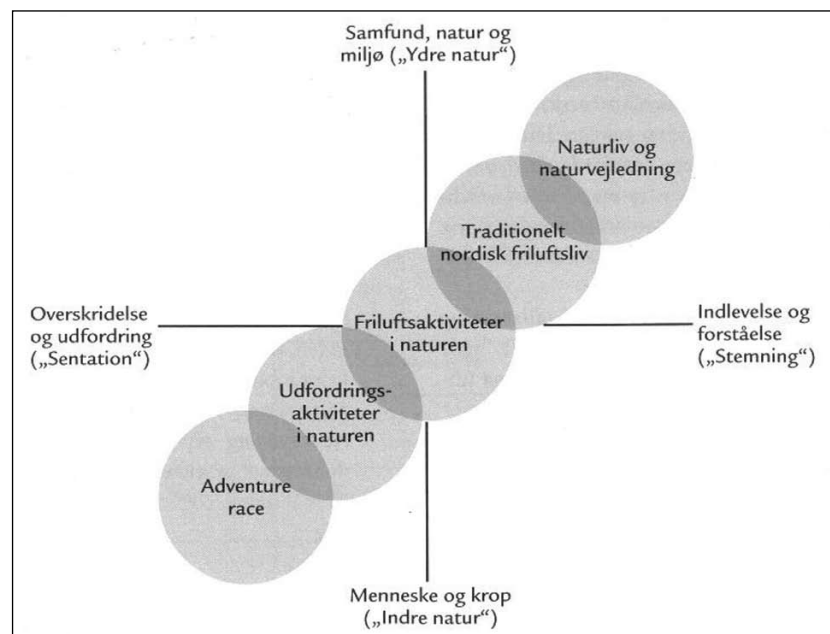
med fokus på tiden, turen og den gode oplevelse i naturen og på den anden side adventure som en nyere trend i dansk friluftsliv med fokus på action, udfordring og grænseoverskridende oplevelser i mere eller mindre naturlige landskaber.

ET HISTORISK PERSPEKTIV

Friluftslivets historiske udvikling i Danmark fremstilles ofte som forløbende i tre »grønne bølger« (Eichberg 2001) og er udtryk for en udvikling, der billedligt kan opfattes som bølgebevægelser. Hver grøn bølge repræsenterer en blomstring af friluftslivet med øget interesse for kropslige aktiviteter i naturen såvel som for naturen i sig selv. Til hver grøn bølge er knyttet et særligt natursyn og nye former

for relationer til natur og landskaber. Hver grøn bølge repræsenterer en periode med øget interesse for - og søgen efter - naturen forstået som det vilde og uforudsigelige set i datidens kontekst.

I den tredje grønne bølge bliver det lidt kompliceret, idet friluftslivet synes at have flere udtryk og betydninger og vanskeligt kan samles i en bølge med et samlet natursyn. Menneskets forhold til naturmiljøet og forestillingen om en økologisk sammenhæng i naturen synes at være en central diskurs i friluftslivet i perioden fra 1970 og frem. Friluftsliv ses i en pædagogisk kontekst som en måde – praktisk og kropsligt - at tematisere og bevidstgøre om miljømæssige forhold. Samtidigt sker

Figur 1: Kategorier i moderne friluftsliv

Andkjær's model fra 2005 viser fem fremtrædende kategorier eller retninger i moderne friluftsliv i Danmark spændt op mellem på den ene side (den vertikale akse) den pædagogiske begrundelse og legitimering (ydre vs. indre natur, kulturkritik vs. kulturoptimisme) og på den anden side (den horisontale akse) motivationen og attraktionen set fra deltagerens perspektiv (stemning vs. sensation, overskridelse vs. indlevelse).

der en radikal institutionalisering af friluftslivet med stadigt flere institutioner, både i statsligt regi, på markedet og i det civile samfund, som tilbyder aktiviteter og produkter i relation til friluftsliv (Andkjær 2003; Bentsen 2009).

FRILUFTSLIV I DANMARK I DAG

Friluftsliv i Danmark i dag – på højskolerne såvel som i øvrigt, rummer flere kulturer og kan karakteriseres som en mangfoldighed af udtryk og betydninger (Andkjær 2008). Indenfor det pædagogisk organiserede friluftsliv synes der at være en orientering enten mod den ydre natur og de miljøpolitiske forhold eller mod den indre natur forstået som krop og træning (jvf. figur 1). Samtidigt, hvis man anlægger et deltagerperspektiv, synes der at være en fascination enten af det stemningsfulde i naturen eller af sensationen forstået som oplevelsen af udfordring eller grænseoverskridelse (jvf. figur 1).

Kroppen er naturligvis aktiv både når det handler om at opleve stemningerne i den ydre natur, fx skoven eller fjeldet, og når det handler om udfordringer og kropslig træning i naturlige landskaber. Der er imidlertid stor forskel på karakteren af og den betydning som tillægges den kropslige oplevelse.

KROPPEN I DET ENKLE FRILUFTSLIV

»ja men det gør det, altså det er jo klart, jeg synes, at... at når man færdes derude, og bruger nogle kræfter og får røde kinder, og får frisk luft i lungerne, det har en masse med sundhed at gøre, det gør man der ude, så det er ikke, fordi man skal ud og tonse til en træning, men bare det at være

på tur, ja men så bruger man sin krop, og det er sundt og man får frisk luft, og man... jeg tror også, det er mentalt sundt, det giver ro omkring én, når man også lige får lov til at sætte sig lidt med sin tår kaffe og nyde solnedgangen, for så sker der noget, jeg synes, for mig er det sundhed også - indbegrebet af sundhed måske endda« (højskolelærer, friluftsliv).

Kombinationen af at være ude i den friske luft og bruge kroppen fysisk har stor attraktionsværdi i det enkle friluftsliv. Selvom der oftest ikke er stærkt fokus på de fysiske kropslige strabadser i det enkle friluftsliv og man ideelt set taler om overskudsliv og positive oplevelser i naturen er det tydeligt at den fysiske aktivitet i udendørsmiljøet giver deltagerne stor fysisk og psykisk tilfredsstillelse. Den kropslige oplevelse af at have brugt kroppen og være træt, måske på en ny måde, er central og ses også fra undervisnerside som et vigtigt element i friluftsliv.

I det enkle friluftsliv er målet tydeligvis ikke at nedbryde deltagerne personlige grænser eller gennemføre ekstreme aktiviteter. Alligevel er de fysiske udfordringer ofte store og det er tydeligvis de situationer deltagerne husker og det er de situationer som tillægges betydning. Måske er det en særlig pointe i det enkle friluftsliv at fokus ikke er på den hårde fysiske belastning, men at den alligevel opstår mere eller mindre naturligt eller spontant som et resultat af turen, vejret, deltagerne eller...?

De fysiske anstrengelser er ikke altid så store i friluftslivet og det er ofte et (pædagogisk) mål at deltagerne skal opleve en form for ro i kraft af turen og tiden, som er vigtige elementer i det enkle friluftsliv.

Det står imidlertid i nogen grad i modsætning til deltagerne, de unge menneskers, intentioner og ønsker:

»jeg kan også bedst lide, når man kommer ud at røre sig lidt, og måske prøver nogen grænser af... og ... i stedet for bare at sidde stille, altså selvfølgelig kan det være flot at sidde og nyde en solnedgang og sådan, men også fordi jeg godt kan lide sport, så synes jeg også det er sjovt at røre sig ...« (højskoleelev, friluftsliv)

Det er tydeligt at der er forskel i perspektiv i forhold til hvilke kvaliteter i friluftslivet man prioriterer - det rolige og stemningsfulde vs. det aktive og udfordrende.

I det hele taget virker det som om der er et dilemma i det enkle friluftsliv hvor litteraturen og ideologien - og underviserne - foreskriver en vægtning af det rolige, stemningsfulde og holdningsbetonede, refleksive, men hvor et flertal af de unge mennesker giver udtryk for at de søger fysisk udfoldelse og kropslige såvel som mentale udfordringer.

Det virker imidlertid samtidigt som om det enkle friluftsliv ofte kan rumme disse modsætningsfyldte krav, - enten fordi naturen i kraft af sin uforudsigelighed giver naturlige udfordringer eller fordi undervisere og vejledere planlægger derefter og fx på friluftsturene indlægger mindre aktivitetsindslag med fx klatring eller rapelling.

KROPPEN I ADVENTURE

»Joh ... kajakturen, da jeg var kold og det var mørkt, og vi vidste bare ikke, hvor langt vi havde igen, fordi vi kunne ikke se, hvor langt der var igen, for det var blevet mørkt, og det var ikke sjovt, og så kom vi i land, så får vi at vide, at vi skal hop-

pe i havnen: NEJ det gør jeg bare ikke, men da jeg så kom hen og... nej det var ikke så langt og sådan, og så okay så gør vi det alligevel, og da jeg kom op: jeg skreg bare... jeg gjorde det, jeg gjorde det... det var fedt, det var rigtigt fedt» (højskoleelev - adventure).

Adventure som aktivitetsform er inspireret af aktiviteter og koncepter fra den engelsksprogede del af verden. Her bruges begrebet som en samlebetegnelse for nyere aktiviteter indenfor friluftsliv og spænder fra udfordringsaktiviteter eller teambuilding i naturen til mindre adventure race eller multi-sportsarrangementer arrangeret lokalt og ikke-kommercielt fx på en høj- eller efterskole.

Den fysiske udfordring er tydeligt central i adventure. Den kropslige udfordring rækker ind over det mentale og giver en samlet påvirkning, som opleves attraktiv af deltagerne. Adventure handler ifølge deltagerne i høj grad om at opleve og evt. overskride sine egne grænser. Dette giver en stærk kropslig oplevelse og en stor tilfredsstillelse og kan - sådan er forestillingen - bruges i en anden sammenhæng, fx i hverdagslivet.

Det udfordrende hænger uløseligt sammen med en oplevelse af risiko og kædes tilsyneladende sammen med sjov og leg. Oplevelserne med adventure er karakteriseret ved en form for vildskab som bl.a. bygger på overraskelsen, uvisheden og en udpræget kropslighed. Oplevelserne kædes ofte sammen med barndommens lege og klatring i træer og giver dermed mulighed for oplevelser som angiveligt ellers ikke er tilladt i voksenlivet.

»Jeg synes nok også nogen gange, at jeg kan mærke at drengerøven kommer op i mig, ... kan finde le-

gen i det, at... det er faneme fedt at klatre op ad en pæl og... sidde der oppe og råbe og skrike, det ved jeg ikke,... det er sådan et vildt fag, man bliver også sådan lidt vild inden i, synes jeg, at sejle kajak og sådan noget...» (højskoleelev, adventure).

Adventure fremstår som en aktivitetsform eller en friluftskultur som rummer elementer fra sportens verden, bl.a. et mere eller mindre dominerende konkurrenceelement. Samtidigt er der en række centrale forskelle mellem præstationsporten og adventure bl.a. overraskelsen, det uforudsigelige og det (endnu) ikke-standardiserede (Andkjær 2008).

På det idemæssige eller ideologiske område rummer adventure tilsyneladende ikke nogen modstand end-sige protest i forhold til samfundets normer og ideer. På det kropslige område derimod kan man måske sige at der i adventure findes, om ikke en potentiel modstand, så dog et muligt alternativ hvor voksne mænd og kvinder kan få lov at lege, drage på eventyr - omend kun for et kortere tidsrum og iscenesat ud fra en mere eller mindre bevidst pædagogisk strategi. De kropslige aktiviteter giver imidlertid oplevelser af leg, eventyr og mulighed for at opleve »drengerøven« - oven i købet for begge køn!

AFSLUTTENDE KOMMENTAR

Hvis man tilslutter sig forestillingen om de grønne bølger som et rimeligt billede på udviklingen i dansk friluftsliv er et oplagt spørgsmål hvor vi i dag befinder os - på toppen af bølgen eller på vej mod bunden? I forhold til graden af organisering og institutionalisering er der tegn på at friluftsliv forstået

som modkultur og potentiel samfundskritik er på vej til at blive underlagt samfundets generelle og dominerende normer og værdier. Der er endvidere en udvikling i dele af friluftslivet hvor man kan tale om en form for standardisering (fx klatrevægge m.m.) og en tilnærmelse til sporten fx i form af adventure race. Disse forhold kan tale for at den tredje grønne bølge er på vej nedad.

Hvis man imidlertid ser det ud fra kroppen og med fokus på kropslige oplevelser kan man argumentere for at nogle af de nyere former for friluftsliv, som man overordnet kan kalde adventure, rummer elementer af overraskelse, eventyr og leg samt erindringer om kropslige oplevelser fra barndommen. Videre ser det ud til at disse kropslige oplevelser i et vist omfang står i kontrast til den samfundsmæssige diskurs og dermed rummer en form for vildskab og et modstandspotentiale som kan tale for at den grønne bølge set ud fra et rent kropsligt perspektiv er i fortsat udvikling.

Hvordan friluftsliv i Danmark i fremtiden vil udvikle sig er et åbent men interessant spørgsmål. Vil der ske en udvikling i en retning der er mere eller mindre kropsligt eller ideologisk frigørende eller samfundskritisk? Vil man i friluftslivet i højere grad orientere sig imod kropslige oplevelser relateret til det særlige sted eller landskab? Vil friluftslivet i stadigt stigende grad blive knyttet til sporten og idrætten og dermed i højere grad fokusere på præstation og konkurrence?

Ser vi på udviklingen af friluftsliv på landets høj- og efterskoler er der tale om en relativt klar udvikling i retning af et øget fokus på adventure med teknik og kompetence, action og tilsyneladende

risikobetonede aktiviteter samt ikke mindst indførelse af engelsksprogede betegnelser. Spørgsmålet er imidlertid om der er tale om en markedsbestemt udvikling som primært handler om mode, trend og markedsføring og i mindre grad om indhold og pædagogik, samt om udviklingen vil fortsætte i samme spor eller der i højere grad er tale om et en »mode-bølge«?

Meget tyder (heldigvis) på at fremtidens friluftsliv - på højskoler og i øvrigt - vil være præget af mangfoldighed og kompleksitet og dermed vil rumme mange forskellige kropslige udtryk og betydninger i natur og landskab.

Artiklen er en bearbejdning af en længere artikel som publiceres på www.idrottsforum.org.

I den lange artikel gives flere ek-

sempler og citater hvorved analyse og resultater fremstår mere underbyggede. I artiklen indgår endvidere et komparativt internationalt perspektiv med eksempler og sammenligning med outdoor education og adventure i New Zealand.

Referencer:

Andkjær, S. (2003). Dansk Friluftsliv i det 21. århundrede – Pædagogik og perspektiver, Forskningsrapport. Odense, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Andkjær, S. (2008). Friluftsliv i Danmark. Unges deltagelse i friluftsliv set i kulturelt perspektiv. Institut for Idræt og Biomekanik Odense, Syddansk Universitet. Ph.d.: 420.

Bentsen, P., Andkjær, S., Ejby-Ernst, N. (2009). Friluftsliv, natur, samfund og pædagogik. København, Munksgård.

Brügge, B. G., Matz Sandell, Klas Ed. (1999). Friluftslivets pædagogik : För kunskap, känsla och livskvalitet Stockholm Liber

Eichberg, H. J., Eigil (2001). De grønne bølger : træk af natur- og friluftslivets historie København DGI

Fisker, H. J. (2005). Unges friluftsliv - en moderne, en traditionel og en posttraditionel måde at dyrke friluftsliv som personligt, socialt og kulturelt refleksivt identitetsprojekt. Friluftsliv under forandring - en antologi om fremtidens friluftsliv. S. Andkjær. Slagelse, Bavnbanke.

Mytting, I., Annette Bischoff (1999). Friluftsliv, grunnbok, studieretning for idrettsfag. Oslo, Gyldendal, Norsk Forlag.

Ravn, S. (2001). Med kroppen som materiale : om dans i praksis. Odense, Odense Universitetsforlag.

Tordsson, B. (1993). Perspektiv på friluftslivets pedagogikk. Norges Idrettshøgskole. Oslo, Norges Idrettshøgskole. Hovedfagsafhandling.

Tordsson, B. (2003). Å svare på naturens åpne tiltale. En undersøkelse av meningsdimensioner i norsk friluftsliv på 1900-tallet og en drøftelse av friluftsliv som sociokulturelt fenomen. Oslo, Norges Idrettshøgskole.

Foto: Silkeborg Højskole

FRILUFTSLIV MED HØJ INTENSITET, FÆRDIGHEDER OG PERSONLIG UDFORDRING

Foto: DGI Karpenhøj

Af Rasmus Simonsen, underviser i friluftsliv, Silkeborg Højskole, simonsenrasmus@gmail.com

Natur- og friluftslivslinien på Silkeborg Højskole har som navnet antyder en traditionel nordisk tilgang til friluftslivet og de udfordringer det byder på. Tilsyneladende har ordet »Friluftsliv« i den brede befolkning mistet klangen af at indeholde udfordringer. De elever som vælger friluftsliv hos os, kommer fordi de vil udfordres både på et personligt plan og hvad færdigheder angår. Det er et fantastisk udgangspunkt for arbejdet i faget

og ligger helt i tråd med hvad vi undervisere gerne vil. Eleverne skal kunne »mærke at de lever«, og vi vil udfordre dem på det personlige plan og på deres færdigheder, uanset om man har været FDF'er hele livet eller deres friluftslivserfaringer begrænser sig til cykelturen til og fra skole.

Vi præsenterer eleverne for et over-skudsliv i naturen med enkle midler, hvad end det er på tur i kajak, kano eller vandring. Al undervisning i teori og færdigheder sker når det skal bruges i en sammenhæng. I arbejdet med havkajakken sigter

vi mod at eleverne får et færdighedsniveau, så de selv er i stand til at tage på tur med andre på samme færdighedsniveau. I efteråret topper vi kajakforløbet med tre dages kajaktur i den sydnorske skærgård, hvor vi har mulighed for at arbejde med vind og bølger. En fantastisk tur som i tillæg byder på overnatning i en nedlagt fyrmesterbolig.

Om vinteren laver vi en svedehytte og hugger hul på isen (i hvert fald i år). Når vi ikke længere kan klare varmen i hytten løber vi ned og hopper i søen. At håret når at blive stift af frost på løbeturen til-

bage til svedehytten, det overrasker de fleste. 25 dampende elever i en svedehytte, med hvidglødende sten der er holdt ild under hele natten, giver nærvær og personlige udfordringer, og så kan det mærkes at vi lever.

Intensiteten i en times bålvaagt under den vintermørke himmel med stjernerne som funkler i frostluften, hvor alt er stille og der kun høres den sagte summen af kammeraterne som sover i shelterne og nyder varmen fra bålet. Det er også noget af det eleverne husker.

Ligeledes er det fantastisk at opleve hvad et hold af engagerede højskoleelever kan løfte det til, når vi henter kvalitetsråvarer hos nærliggende landmænd og med enkle midler tilbereder det til et fælles måltid. Når alle bidrager med det de kan, og vi supplerer med ny inspiration i form af opskrifter og teknikker, så bliver det en gastronomisk oplevelse udover det sædvanlige.

Sidst i forløbet tager vi på aleneovernatning. Vi padler i solokano eller kajak ud til en mindre sø, hvor vi deler os og vælger hver vores sted at lande fartøjet. Herfra klarer vi selv aftensmåltidet, lejr-

slagning og overnatning, til vi ved morgengry atter mødes midt på søen, for at dele vores oplevelser og følges hjemover. Det at være alene giver øget opmærksomhed på naturens lyde og rytme. At klare sig selv og være alene er udfordrende for de fleste.

Den nordiske friluftslivstradition rummer rigelig mulighed for at udfordre eleverne både på et personligt plan og deres færdighedsniveau. Vi har en målsætning om at eleverne på deres ophold skal opnå færdigheder, som de kan bruge til at leve et liv, hvor friluftsliv er en berigende del af det. De skal ikke blot have prøvet dette og hint, men opnå et færdighedsniveau som åbner naturen og de udfordringer den stiller os.

Sælger Natur og Friluftsliv billetter på Silkeborg Højskole? Ja! Det gør det. Mange kommer for at prøve noget nyt og ikke mindst prøve sig selv. Nogen har hele deres liv været spejder eller lignende og ønsker at blive dygtigere. Men derudover er det helt sikkert vores to Explorer rejser: New Zealand Explorer og Canada Explorer, som trækker mange elever til friluftslivslinien. Her kombinerer man et halvt år på

højskole, hvor man har friluftslivslinie, med at man efter endt højskole ophold rejser til enten New Zealand eller Canada sammen med sine højskolekammerater. Rejserne er friluftsliv- og oplevelsesrejser, som trækker på de færdigheder som friluftslivslinien giver eleverne. Vi padler kajak, cykler mtb, tager på længere vandreture og meget mere. Derudover ligger Explorer rejserne op til at eleverne finder sammen i mindre hold og bliver på destinationen og rejser rundt på egen hånd. Hjemrejsebilletten er en stopoverbillet, så eleverne planlægger i hold deres hjemrejse med stop og rundrejser forskellige steder i verden. Et genialt koncept som min forgænger Flemming Johannsen skal tilskrives æren for. Explorer rejserne skal helt sikkert have en betydelig del af æren for at friluftslivslinien har 25 deltagere dette forår og endnu flere tilmeldt til efterårsholdet.

SILKEBORG HØJSKOLE

Almen højskole med stor rejseaktivitet. Vi ligger i midten af Jylland og i midten af et af Danmarks smukkeste og mest karakteristiske naturområder. Friluftsliv er liniefag og er som de andre liniefag (Musik, Art studio, Euroclass, Uland og Politik) et kerneområde for højskolen. Derudover udbyder vi flere valgfag med friluftslivspræg: Friluftsliv og naturforståelse, adventure race, kajak og klatring og kajakværksted.

Friluftslivslinie med ni timer pr. uge.

Undervisere:

Uffe Strandby, cand. silv., Ph.d.
Rasmus Simonsen, lærer og 1 års friluftslivslederuddannelse fra Højskolen i Telemark.

Foto; Silkeborg Højskole

FRILUFTSLIV PÅ IHS

*Af Adam Lasthein, underviser i
friluftsliv, Idrætshøjskolen i
Sønderborg, adam@ihs.dk*

I Sønderborg synes vi at vi har fantastiske muligheder for at bruge naturen i undervisningen. Skolen ligger lige ved vand og skov, så begge dele bliver udnyttet flittigt. Derudover har vi ture til alperne både sommer (Chamonix, adventure) og vinter (skitur, snehuletur). Disse mener vi absolut også indgår i vores friluftspakke.

Vi er beliggende i en afkrog af Danmark, på øen Als og tæt på den tyske grænse. Der er derfor knyttet en hel del historie til området, hvilket ikke er til at tage fejl af, når vi er i gang udendørs. Vi cykler og løber ofte på Gendarmstien, der strækker sig fra Høruphav på Als til den tyske grænse langs Flensborg fjord. På denne sti kommer vi også forbi Dybbølbanke, hvor mange blodige slag blev udkæmpet i 1864. De forskellige skanser og kanoner er oplagte checkpoints i et adventure.

Vi har altså et bredt spekter af muligheder til udendørs aktiviteter og i vores opfattelse af friluftsliv inkluderer vi i høj grad brugen af vandet. Hos os er kite- og windsurfing, sejlads, kajak og kano i høj grad friluftsliv, selvom sejlads aktiviteter sjældent tænkes som decideret friluftsliv. Derfor vil vi her præsentere det, som er friluftsliv hos os, og hvorfor vi er så vilde med det i Sønderborg.

ADVENTURE

Et af vores specialefag, som faktisk primært kører i vintersæsonen og

derfor til tider kan være en kold fornøjelse, men hermed også mere udfordrende for de fleste, er faget adventure. De fire basis ting som faget er bygget op af er Kajak, Klatring (herunder træklatring), MTB og O-løb. Alle disse ting kan vi dyrke til stor fornøjelse lige uden for døren. Vi har tilmed et adventure race, vi kalder for 6 forest race classic, og de seks skove, eleverne her kommer igennem, er ikke engang alle de skove, vi har inden for rækkevidde til at lave vores adventure races.

MTB er udfordrende i Sønderskoven, der ligger meget tæt på og indimellem tager vi også til Aabenraa og prøver kræfter med deres officielle MTB rute.

Kajakkerne bliver både brugt til race og til mere afslappende ture med overnatning og basis friluftsliv som madlavning på bål og bivuakbygning. Turen kan typisk gå ud langs kysten mod Kegnæs eller nordpå gennem Alssund.

Derudover har vi også havkajak

som selvstændigt fag i sommersæsonen. Her leges, roes ture og måske lidt bølgeridning enten i havkajakken el. vores bølgekajakker. Enkelte gange er turen også gået til Tyskland for at prøve whitewaterkajakker i mere livligt vand.

Både i adventurefaget og kajakfaget arbejdes med teknik, redninger og eleverne har mulighed for at blive EPP-certificeret efter de internationale standarder. Kajakkerne er også flittigt brugt under vores mange sommerkurser.

Klatringens basisfærdigheder lærer eleverne typisk på vores indendørs klatrevæg, men herefter bruges parken og skoven flittigt til diverse rebaktiviteter. Kan også bruges i adventure race, hvor rappelling også ofte er en brugt aktivitet.

I O-løb søger vi ind i de mere lukkede dele af skoven. Rutevalg kan ofte gå på tværs af stierne, og ofte springer der et rådyr el. lignende forbi.

SURF OG SEJLADS

Afhængigt af hvor snævert man

vil definere begrebet friluftsliv kan man diskutere om surf og sejladser er med i hatten. Vores påstand er at surf og sejladser, i lige så høj grad som de mere traditionelle discipliner indenfor friluftsliv, indeholder de kvaliteter man normalt berømmer det udendørs for. Du lærer her bl.a. naturen at kende og får erfaringer om klodens forunderlige vejrforhold. Herudover er vores vandområder specielle i forhold til naturoplevelser - de er endog blevet kaldt Danmarks »sidste vildmark«. At befinde sig på vandet skaber et specielt læringsmiljø. Ikke kun pga. at f.eks. sejladser ofte handler om holdsamarbejde, hvor kommunikation er et nøgleord, men også grundet sikkerhedsaspektet, hvilket indbygger en alvor i faget som ikke nødvendigvis findes alle andre steder. Her er der ingen afstigningsmulighed - man kan ikke bare slippe roret og gå ud på bænken og surmule.

Surf disciplinen er man mere alene om, og man er i nærkontakt med elementerne. Store kræfter er i spil, hvorfor det er en udfordring ikke at kæmpe imod, men derimod lade sig rive med og lære at »tæmme« kræfterne.

Kom en tur til Als. Se og prøv på din egen krop hvad vi mener. En stor del af vores elevers minder fra deres højskoleophold er knyttet til de sociale og personlige oplevelser, og disse sker ofte i de udendørs læringsmiljøer som beskrevet ovenfor. De husker garanteret parken, skoven og vandet bedre end en tom idrætshal. Vi tror på, at vi igennem vores definerede friluftaktiviteter mærker vores elever og sandelig også os selv for livet.

Foto; DGI Karpenhøj

FRILUFTSLIV - OUTDOOR - ADVENTURE

- KÆRT BARN HAR MANGE NAVNE

*Af Søren Møller, Underviser, Idrætshøjskolen i Århus,
soeren.moeller@nypost.dk*

Friluftsliv på Idrætshøjskolen Århus kan i sin korte version præsenteres på fem dimensioner:

- Aktiviteter /indhold
- Faciliteter /muligheder
- Daglig undervisning og ture
- Værdier og idrætssyn.
- Billeder

MÅLET

Målet for friluftsliv kan sammenfattes under devisen »Vi bliver født som originaler og dør som kopier - så lad os i stedet finde talentet, muligheden og det unikke i hver enkelt af os«. Udgangspunktet er den personlige og kropslige udfordring med fællesskabet som ramme.

AKTIVITETER

Temamæssigt præsenteres eleverne for:

- MT-bike
- Kajakker (hav- og polo)
- Klatring på væg og i naturen - klipper, pæl, træer og i huler
- Inliners (natur og hockey)
- Raceformer i kombination med de enkelte temaer, men også som O-løb, Go'Tour, Grafittirace, Geocatching og Google-løb
- Ski, primært fjeldski, og skøjter
- Grænseoverskridende naturaktiviteter og »leg« i naturen.

Vi arbejder såvel med oplevelsen i sig selv men også instruktørfærdighederne indenfor de enkelte aktivitetsområder.

FACILITETER

Idrætshøjskolen Århus har i kraft af sin placering i byen utrolig mange faciliteter til rådighed: Store indendørs og udendørs klatrevægge, et af Danmarks bedste MT-bike områder og ruter, polo- og havkajakklubber, en by med mange grænseoverskridende og usædvanlige udfoldelsesmuligheder (f.eks. indendørs og udendørs hockeybaner og haller, kajak lige igennem centrum og café-ruten) samt et af Danmarks bedste rulleskøjteområder (ved Brabrand sø).

DAGLIG UNDERVISNING OG TURE

Strukturen er fast to undervisningsblokke om ugen á 3-5 timers varighed samt en månedlig tur á tre til otte dages varighed. Deltagerantallet svinger mellem 15 og 40 elever afhængig af hvilket halvår vi taler om. Vores ture indeholder en udvidelse af nogle af de faste temaer (MT-bike/cykel, kajak eller fjeldski) i kombination med andre grænseoverskridende aktiviteter f. eks. River-rafting, hule- og klippeklatring, overnatning i vinterfjeldet i igloo, snehuler eller under åben himmel. Turene afvikles i Danmark, Sverige og Norge.

VÆRDIER OG IDRÆTSSYN

Eleverne præsenteres for en *rejse* i den personlige målsætning og udfordring, samt idræt der bygger på, at man kan dyrke og udfordres på tværs af køn og fysisk formåen og opleve et fællesskab netop på baggrund af dette. Konkurrencen mellem de enkelte (tab-vind) er således nedtonet til fordel for den personlige og fælles udfordring (baseret på vind-vind).

- *Idrætsligt* - at blive udfordret i nye og forskelligartede kropsudtryk.
- *Højskolemæssigt* – at lære sig selv og andre bedre at kende. Blive udfordret i at give til fællesskabet og kunne trække på og nyde dette. Aktiviteterne bygger på, både i udfordringen og sikkerhedsmæssigt, at man vil og har brug for hinanden - tillid og afhængighed.
- *Idrætspsykologisk* - afprøves de fysiske og mentale muligheder. Fordi det ofte opleves nyt og grænseoverskridende, afdækkes den side af idrætten der viser, hvorledes det fysiske sidder i det mentale.
- *Kulturelt* - udfordrer friluftsliv vores opfattelse af »måden vi lever vores liv på« - tiden, maden, nærværd, at blive vasket, ønsket om kontrol osv.
- *Kreativitet* – aktiviteterne rummer, på grund af deres fravær af et fast regelsæt og baner, mulighed for at skabe og bygge det unikke i hvert enkelt menneske.

BILLEDER

Billeder er noget der sætter sig på den enkeltes net-hinde »Oplevelser for livet«. Dette er givet de bedste billeder, fordi de rummer den personlige fortælling. Men vi kan (og skal) naturligvis også vise de fælles ydre billeder, så der skabes billeder af de oplevelser der venter...

Friluftsliv på Idrætshøjskolen Århus giver mulighed for at tage af sted på en bølge af PULS og Fællesskab.

Foto: DGI Karpenhøj

FRA FRILUFTSLIV TIL OUTDOOR

– GAMMEL VIN PÅ NYE
FLASKER ELLER NY VIN I
NYE FLASKER?

Af Johnnie Bøtke Laursen, Højskolelærer og friluftslivsunderviser på Gymnastik og Idrætshøjskolen ved Viborg (GIV), Underviser på VIA UC's friluftslivsvejlederuddannelse, e-mail: johnnie@b-laursen.dk

Det flasker sig her på Gymnastik og Idrætshøjskolen ved Viborg. Vi har rigtig mange elever - og har haft det på de seneste hold. Et af de fagområder der trækker eleverne til - og har gjort det i de sidste tyve år - er friluftsliv. Med alle sine kerneværdier, sin mangfoldighed af aktiviteter og ikke mindst sin tiltrækningskraft med eventyret liggende lige om hjørnet. Men friluftslivet er nu lagt sammen med de mere fysisk krævende discipliner idrætscross og adventure under navnet Outdoor.

Og endnu mere markant er området delt op i tre områder med teknik og fysisk udfordring som fælles element.

Efter i mange år at have holdt fanen højt - synes vi da selv - og holdt fast i ordet friluftsliv som overskrift for de mange forskelligartede aktiviteter oplevede vi mellem 2005 og 2008 en mindre tilstrømning til fagområdet end tidligere. Indtil for fem år siden var der typisk 15-20 hovedfagselever om foråret - elever for hvem friluftsliv var det primære fagområde og hovedårsag til at vælge GIV.

Her på GIV fylder udendørsfagene med kano, kajak og klatring, idrætscross, MTB, adventure og o-

løb meget. Vi har en stor stab af meget dygtige undervisere, vi har faciliteter som ingen andre steder eller skoler i Danmark kan byde på: et helt bjerg bygget til klatring, en super moderne og stor indendørs klatrevæg, 30 havkajakker, 10 foskajakker, 20 polokajakker og en polobane på søen, en svømmehal til vintertræning, Viborg søerne lige neden for skolen, MTB-, o-løbs- og tons og tummelterræn liggende op og ned ad skolen. Undervisere og faciliteter bruges også i forbindelse med Friluftslivsvejlederuddannelsen - som gennem 10 år har fungeret som et samarbejde mellem højskolen og Viborgseminariet (nu en del af VIA UC). Dertil kommer en stor kursusvirksomhed for grupper af alle slags.

Det er altså en meget væsentlig del

af skolen her - og af skolens identitet - at vi kan tilbyde og tiltrække elever, som har store faglige forventninger til deres udendørsfag. Og vi valgte derfor da nedgangen i antallet af elever blev markant at overveje om vi uden at sælge ud af skolens værdigrundlag kunne ændre på indhold og fremtoning. Resultatet blev at vi for to år siden ændrede vores tilbud om efteråret, både på det sprogmæssige og på den indholdsmæssige side. For alle idrætsfag - også andre end udendørsområdet - blev der nu mulighed for at vælge en specialisering i kortere tid og dermed få flere valg. Om foråret bibeholdt vi i første omgang vores gamle opdeling, hvor eleverne kun kunne vælge et hovedfag og et bifag for hele opholdet.

På mit område ude i det fri kunne eleverne nu vælge mellem klatring, kajak, mountainbike eller et bredt outdoorforløb i stedet for som tidligere at skulle vælge enten friluftsliv - uden så meget sved på panden - eller cross - med tungen ud af halsen. Det virkede. Det samlede antal elever som kom ud til aktiviteter og ture steg.

Dette forår prøver vi så for første gang at gøre det samme på et seks måneders forløb - og med stor succes. Fra sidste år at have 15 elever i alt til udendørsfagene på hovedfagsniveau og 40 på bifag har vi nu over 40 elever til hovedfag (fordybelse) og over 60 elever til bifag (idrætslinie). Dertil kommer 20 politiaspiranter som per automatik er med på bifag. Eleverne fordeler sig med knap 15 til henholdsvis klatring, kajak og MTB på fordybelsesniveau. Som det fremgår af overskriften er det samlede ord for de forskellige tilgangsvinkler til Outdoor - ikke et ord helt i øjet og endda på engelsk, men det dækker og tiltrækker tilsyneladende godt i vores elevers sprogbrug.

Og dermed er der åbnet for posen med diskussioner, ikke mindst for læserne af dette hæderkronede tidsskrift. Groft taget er der vel to hovedspørgsmål.

Det første er vel om vi på GIV bare laver det samme, men kalder det noget andet?

Det andet kunne være om vi helt har forladt friluftslivet til fordel for mere rendyrkede idrætsaktiviteter?

For mig at se er der ingen tvivl om at vi i væsentlig grad har ændret fokus. Godt nok har vi overordnet set de samme elementer med kano, kajak, klatring, ski, kort og kompas, vilde lege, bål og brand,

undervisning og vejledning af hinanden og udefra kommende.

Men jeg oplever det som om eleverne ønsker fordybelse i det enkelte fagområde - en del med instruktøruddannelse for øje - og det får de så. Med al den tilhørende glæde ved at lære at mestre et område. Dermed bliver undervisningen mere teknisk og fysisk betonet, men også kropsligt mere udfordrende og spændende. Der er mindre tid til at fokusere på friluftslivets kerneområder, ikke mindst i det daglige. Når vi så er af sted på tur kommer friluftslivet stadig ind, der er tid til kultur og natur, til vejledning og til tidsspilde af den gode slags. Ofte vil eleverne bare ikke blive helt så trænede som før, færre ture og mindre fokus.

Et af mine bud på årsagerne til denne udvikling er at mange af vores elever - over halvdelen - har på efterskoleophold eller på anden vis skaffet sig erfaringer med basisfriluftsliv - på vandretur, kanotur, lidt kajak og lidt klatring og derfor ønsker sig at komme dybere ned i et område. En anden er at her på skolen - hvor alle har idræt - har friluftsliv altid været stedet hvor aktiviteterne ikke er helt så fysisk krævende som det eleverne ellers laver. I dag er det fysiske for mange unge mere i centrum end for 10 år siden og det gør at de søger hen mod de idrætslige udfordringer i højere grad.

I kajak, som er mit primære område, kommer vi omkring både det fysiske og vilde i kajakpolo, surf og foscajak, det tekniske og friluftslivsvinklen er i højsædet i arbejdet med havkajak.

Personligt har jeg haft stor glæde ud af et langt skift over 10 år fra overvejende fokus på havkajak-

ken som turrejskab og til en glæde ved kajakkens mange aspekter. At kunne nørde med en kantning af havkajakken for ettusinde og anden gang og at hjælpe elever til at mestre det. Oplevelsen af med sene sommeraftener på søen - med en nedgående sol og aftagende vind - som ramme at opleve kampen og kammeratskabet i kajakpolo. Saltvand i ørerne og rul som en nødvendighed i surf ved Cold Hawaii, Klitmøller. Sceneskiftet til Norge og den brusende fos - det er dans med bølger, bevægelse i hoften og sug i maven, når kajak møder elv. Kronen på værket har været at kunne bruge alle disse erfaringer, fysisk styrke og overskud i kajakken til at gøre det svære med et smil og gennemføre længere friluftslivsture i havkajak i Grønland og Alaska.

Det største problem ved alle de gode oplevelser som vores Outdoor fagområde kan tilbyde er at med det samme tidsperspektiv er der også noget der er blevet mindre af.

God tid til oplevelse af natur og kultur, gode færdigheder i basisfriluftsliv og overvejelser om hvordan vi påvirkes af og påvirker naturen.

Opgaven er at få det med sammen med alle de ovennævnte glæder og store oplevelser. Hvis denne udvikling skulle ligne noget der også er foregået andre steder i landet og måske også i andre lande kunne det være en opgave for os i Dansk Friluftsliv at gå på to ben. Både at kunne byde nye strømninger velkommen, men også prøve at kæmpe for at fastholde ovennævnte værdier i friluftslivet, også selv om det på moderne dansk i en tid hedder Outdoor.

Foto: DGI Karpenhøj

ADVENTURE - FRILUFTSLIV MED HØJ PULS

*af Samuel Westarp, højskolelærer i
friluftsliv, Gerlev Idrætshøjskole,
e-mail: samuel@gerlev.dk*

Gerlev har en lang tradition for friluftslivsundervisning, men meget er sket siden den uldne opstart med håndbyggede kajaker og traditionelt nordisk friluftsliv. Højskolefagets udformning er i høj grad præget af den eller de ansvarlige lærere influeret af muligheden for at lokke elever til faget. Således har bl.a. ønsket om at afprøve adventure racing som højskolefag i det forgangne årti givet idrætten en fremtrædende rolle på det speciale der beskæftiger sig med friluftaktiviteter og nu hedder »Adventure«. Nogle vil sikkert mene at der er blevet solgt ud af arvesølvet på en højskole med stolte friluftstraditioner, men »Adventure«-specialet er ikke hardcore race-træning. Vi forsøger, under det snart forældede engelske prædikat, at forene det bedste fra begge verdner: idræt med højere puls og fokus på aktiviteterne og friluftsliv med kontemplation og væren. Men kan man formidle naturglæde gennem en teknisk mountainbike-tur i skoven?

Vi gemmer spørgsmålet en stund og ser først overordnet på indholdet af faget. Friluftsåret på Gerlev følger den øvrige fagstruktur på skolen med efterår, vinter og forår. Men selvom specialet hedder det samme både i efteråret og i foråret og begge gange er fire måneder, er der markant forskel på forløbene. Forskellene er i høj grad knyttet til årstidernes forskellige karakter, men også lærerbesætningen spil-

ler ind. I efteråret fokuseres der på adventure racing med en større vægtning af aktiviteter som også kan trænes inden døre, som f.eks. klatring. Adventure racing er mest fremtrædende i begyndelsen af forårsperioden, men som vandet bliver varmere, overtager havkajakken dominansen. I vinterens to måneder ligger friluftslivet stærkt knyttet til »Ski«-specialet, der bruger den ene af to uger på ski i fjeldet på fjeldski med topture og snehuletur, ja kald det bare traditionelt nordisk vinterfriluftsliv. Tilbage til indholdet på »Adventure«-specialet.

Undervisningen i Adventure racing er bygget op omkring erfaringsbaseret læring med faciliteret refleksion og eleverne prøver kræfter med forskellige løbstyper af tiltagende længde. Elevgruppen er oftest blandet færdighedsmæssigt, men uden egentlige erfaringer fra adventure-sporten og ofte med begrænsede færdigheder i de aktiviteter der typisk indgår i danske adventure race (AR). Derfor undervises der mellem løbene især i orientering, mountainbike, rulleskøjter og kajak og elevernes fysik forbedres gennem forskellige former for grundtræning. Men målet for adventure racing-forløbet er ikke at vore elever vinder danske løb efter endt højskoleophold - det gør bestemt ikke noget hvis de gør - men det er ikke det primære mål. Egentlig er der ikke ét, men flere mål, hvoraf to for mig at se er de vigtigste.

Deres personlige udvikling som mennesker er vigtig. Ekstreme udfordringer fremkalder ofte kraftige

reaktioner og følelser. Hvad der er en (ekstrem) udfordring er jo naturligvis i høj grad individuelt, og oplevelserne fra et løb derfor også vidt forskellige. Adventure racing er en holdsport, og et holds præstation afhænger af holdets evne til at samarbejde og at udnytte de individuelle præstationer til holdets bedste. Det lader sig ikke gøre uden en forståelse for egne og holdkammeraternes evner og reaktionsmønstre. Refleksionen efter et løb handler derfor i høj grad om at forholde sig til sine egne og andres oplevelser og reaktioner undervejs for derigennem at blive klogere ikke kun på sig selv, men også på holdkammeraterne.

Og så er der glæden. At få sin egen glæde til at smitte af på de elever man har, er ikke bare et godt pædagogisk virkemiddel, det burde været et mål for alle der underviser i idræt og friluftsliv. Glæden har mange former: glæde ved fysisk aktivitet, glæde ved dygtiggørelse og glæde ved at være aktiv i naturen sammen med andre, hvad enten det er til fods, på cykel eller til vands. Det sidste er særligt vigtigt på Adventure-specialet, nemlig glæden ved at bruge sig selv for at komme fremad gennem det uendelige hav af utilrettelagte oplevelser som naturen byder på.

Hermed er vi tilbage til spørgsmålet omkring naturglæde og mountainbike-turen i skoven. For selvom mountainbike-turen jo på en måde er træning (til adventure race), så er den også meget mere end det. Dels rummer mountainbike en masse

værdi i sig selv som fysisk aktivitet med stort udfordringspotentiale, dels tager mountainbiken en, ja ikke bare tæt på, men faktisk helt ind i naturen. Man kan sagtens køre forbi uden at bemærke det, hvis fokus udelukkende er på pulsuret og intervaltræningen. Men kigger man efter er farverne pludselig anderledes for anemonerne er sprunget ud. Selvom sporet er det samme, er oplevelsen en anden. Næste gang ser man måske et rådyr og pludselig er bøgen sprunget ud, og de smager jo fantastisk de friske små blade. Tør man lade sin glæde smitte, kan en mountainbike-tur i skoven give rum for mere end bare friluftslivet. Hvis man er heldig får man også pulsen op og bliver måske endda bedre til at cykle... Det traditionelle friluftsliv er ikke forsvundet fuldstændig fra undervisningsplanen. I efteråret begrænser det sig dog til enkelte overnatningsture på primitiv basis og en »specialeuge« a la adventure-tur

med aktiviteter som kajak, klatring og mountainbike og et længere adventurerace krydret med bål-mad og primitiv udendørsovernatning. I foråret vies friluftslivet en mere fremtrædende rolle og det sker i høj grad med havkajakken som middel. Havkajakken bruges som turroningsredskab og svendestykket er en femdages tur til den svenske skærgård med friluftsliv en mas. Med fare for meget høj uldfaktor, lader vi ure, mobiltelefoner og andet forstyrrende skiterads blive hjemme og lader naturen styre slagets gang.

Men - der er altid et men - havkajak bliver for elever ikke kun et synonym for friluftsliv. For havkajakroning er også en idræt med et væld af kvaliteter og muligheder. Vi træner eskimoruller i svømmehallen, nørder styretag og tager gerne turen til Bæltet for at lege i bølgerne, hvis vestvinden byder op til sjov. Man skulle jo så nødigt blive for fin til at lege.

Gerlevs Adventure-speciale er altså enten idræt eller friluftsliv og både idræt og friluftsliv i et skønt sammensurium. Et sammensurium som giver anledning til spændende diskussioner om alt fra identitet og natursyn til træningstips og båltyper.

GERLEV IDRÆTSHØJSKOLE

Idrætshøjskole med en legende tilgang til breddeidrætten. Ligger på en bakketop lidt syd for Slagelse. Adventure-speciale med 10 timer pr. uge aug.-dec. og mar.-jun.

Undervisere:

Samuel Westarp, 2 års friluftsdannelse fra Høgskolen i Telemark.

Jo Kyrre Skogstad, nordmand og friluftsliv og idrætsuddannet fra Høgskolen i Telemark.

Lars Mogensen, cand.pæd. og havkajakinstruktør.

Foto: DGI Karpenhøj

SMAG FOR ADVENTURE

SMAG FOR ADVENTURE - DANSK PÆDAGOGISK FRILUFTSLIV I ET ELEV-DANNELSESPERSPEKTIV

*Af Lars Koed Mogensen, Viceforstander og højskolelærer,
Gerlev Idrætshøjskole, larsmogensen@gerlev.dk*

SAMMENFATNING

Den dannelses-tænkning, der ligger bag det klassiske pædagogiske friluftsliv, er ikke længere dækkende for de mangeartede kvaliteter som de unge søger, når de i dag vælger friluftslivet som fag. Artiklens formål er derfor at give et bud på, hvordan en fornyet dannelses-tænkning i friluftsliv kan tænkes. Hypotesen er, at et selvdannelsesperspektiv er centralt som udgangspunkt for at udlede en dannelses-tænkning, der passer på den senmoderne ungdom og de former for friluftsliv, de har interesse eller smag for. Hvis selvdannelsen er og bliver de unges foretrukne dannelsesform influerer dette ikke blot på de unge selv, men også på faget friluftslivs indhold og den bagvedliggende dannelses-tænkning.

FRILUFTSLIV UNDER FORANDRING

Når vi i dag taler om pædagogisk friluftsliv dækker dette både det klassiske friluftsliv og de nyere adventu-

reorienterede tilgange til friluftsliv. En opdeling kunne se således ud (efter Andkjær, 2005):

- Naturliv og naturvejledning
- Traditionelt nordisk friluftsliv
- Frilftsaktiviteter i naturen
- Udfordringsaktiviteter i naturen
- Adventure-race.

Kategorierne skal ikke opfattes som totalt adskilte, da der findes en del blandingsformer. Mange (især) unge deltager i flere forskellige kategorier af friluftsliv.

DANNELSESTÆNKNING I PÆDAGOGISK FRILUFTSLIV

Dannelses-tænkningen i vejledningspædagogikken har i 70'erne og 80'erne overordnet set været præget af tanken om, at man i fællesskabet kunne skabe det gode samfund med sunde borgere i balance med naturen og miljøet. Der er således tale om en almen dannelse, hvor dannelsen hovedsageligt foregår på fællesskabet eller samfundets præmisser. Som sådan bygger denne dannelsesform på den nyhumanistiske eller nationale dannelsesforståelse, som også kendes fra andre uddannelsesdiskurser.

Op gennem 90'erne og i særlig grad i det nye årtusinde

har friluftslivet som tidligere beskrevet forandret sig i retning af øget fokus på det individuelle og personlige, samt en mangfoldiggørelse af friluftslivsformer med de adventure-orienterede former som de hurtigst voksende. Dette har betydet at der er kommet en lang række andre typer dannelsstænkninger i spil i feltet: nu tales der ofte om læring, personlig udvikling og handlekompetence som mål for det pædagogiske friluftsliv.

Friluftslivets pædagogiske legitimering opfattes i dag som såvel det oplevelsesorienterede - det individuelle, personlige og specifikke udbytte, som læringsorienteret - det sociale, politiske og almene, der knytter sig til vejledningsbegrebet.

Dannelsstænkning indenfor det pædagogiske friluftsliv er mangfoldig. Hvor man ønsker at dyrke det klassiske friluftsliv, bruges vejledningspædagogikken, mens man andre steder, og dette gælder ikke mindst hvor det er adventure-orienterede friluftslivsformer der dyrkes, tager udgangspunkt i en mere kompetenceorienteret dannelsesforståelse. Samtidigt ses at undervisere og institutioner også ofte blander disse individuelle og almene dannelsesmål. Friluftslivet ser på denne måde ud til at følge samfundskulturens udvikling.

OM BEGREBET SELVDANNELSE

Udgangspunktet for Lars Henrik Schmidt og Lars

Geer Hammershøjs beskrivelser og udvikling af begrebet selvdannelse er, at der i senmoderniteten foregår en værdipluralisme og kulturel frigørelse, der bl.a. kendetegnes ved en radikal individualisering og en kulturalisering. Denne beskrivelse af den samfundsmæssige og kulturelle udvikling genkendes også fra f.eks. Thomas Ziehes beskrivelser af den kulturelle frisættelse. Dannelsen sker på individets præmisser, og den enkelte må selv søge de personlighedsdannende erfaringer, der bliver til selvdannelsen. Samtidigt ændres fællesskaberne i selvdannelsesperspektivet, da de her betragtes fra individets perspektiv.

Individualiseringen handler om at være sig selv, ved at være noget særligt - det handler om at fremtræde som en særlig og interessant personlighed, og friheden til at udfolde sin personlighed bliver derfor samtidigt et krav om at den enkelte individ selv må tage ansvaret for at gøre sin personlighed til noget særligt. Friluftslivets individualisering kendetegnes på samme måde ved en række nye aktivitetsformer, der i høj grad indeholdes i de nye dele af friluftslivsformerne kaldet Adventure: »udfoldelse i naturen bliver en arena for at fremvise personlige livsvalg, værdiorienteringer og identiteter, fremfor at orientere sig mod etablerede fællesmønstre« (Tordsson 2005). Adventureudøveren forsøger at opnå bekræftelse af sig selv, sine værdier, normer og livsindstilling og at skabe en unik identitet,

og derved undgå at forsvinde i den anonyme masse (Hansen 2005).

Kulturaliseringen betyder at fællesskabet i højere grad konstitueres af fælles værdier, stil og udtryk end af fælles interesser og holdninger. Kulturaliseringen medfører at kultur bevæger sig mod at blive samlinger af værdier og betydninger, der sammenblandes og omformes, og af enkeltindivider kan bruges til at sammensætte sit eget personlige kulturelle repertoire (Hammershøj 2003). Denne kulturalisering er også i høj grad slået igennem i friluftslivet, hvor de friluftslivsaktive deltager i flere forskellige typer af friluftsliv, og ikke opfatter det som problematisk at sammensætte et friluftslivsrepertoire, der indeholder såvel klassisk friluftsliv, der bygger på en dybdeøkologisk tankegang, og de nyere aktivitetsformer (Adventure), der har en meget anderledes diskurs. Unge tager dele af det klassiske friluftsliv og supplerer disse med nye og anderledes træk, så friluftslivet bliver mere komplekst og individualiseret. De overtager ikke mere automatisk de værdier, holdninger og handlemåder friluftslivstraditionen tidligere har lagt op til.

PERSONLIGHEDSDANNENDE ERFARINGER I SELVDANNELSEN

Dannelse kan siges at være en form for socialisering, hvor individet af egen vilje (fordi det selv finder det nødvendigt) overskrider sig selv og gør erfaringer af forskellige former for fællesskab. Overskridelsen er af æstetisk art - en smagens dannelse, hvor man overvin-der sig selv på en grænseoverskridende måde.

Erfaringsdannelsen foregår ved at de unge »står i det åbne«, altså overskrider sig selv i det større, for derigennem at få personlighedsdannende erfaringer. Når de unge deltager i Adventureaktiviteter placerer de ofte sig selv i det åbne. De kaster sig ud i en udfordring, som de ikke på forhånd er klar over om, eller hvor godt de vil kunne klare. De indgår i et fællesskab, hvor deres egne evner, fysisk og psykisk formåen og måde (eller stil) at arbejde med udfordringen udstilles og afprøves. Det er langt fra altid, at de lever op til deres egne forventninger om, hvilke strabadser eller aktiviteter de har succes eller fiasko med at deltage i. De får på den måde erfaringer med såvel succes (sejr) og nederlag, og deres forventninger vil på forskellige måder brydes.

Dette forventningsbrud genkendes fra Gadamer's erfaringsbeskrivelse (2000), der er sammenlignelig med den erfaringsbeskrivelse socialanalytikken benytter sig af. Gadamer skelner mellem to typer af erfaringer:

- Erfaringer som vi hele tiden gør os – hverdagserfaringer. Denne type erfaringer bekræfter vore forventninger, og ændrer ikke på den oplevelse vi har af verden
- Negative erfaringer eller de egentlige erfaringer – at skuffe sine egne eller andres forventninger. At gøre en erfaring vil derfor sige, at man hidtil ikke har set tingene rigtigt, men at man nu ved, hvordan tingene forholder sig.

De negative erfaringer eller skuffede forventninger er den nederlagserfaring, der gør os interessante for hinanden trods vores individualitet og forskellighed, og netop heri ligger dannelseserfaringen.

Når Adventure i stigende grad er populært blandt unge, kan det derfor også ses som en indikator på, at disse aktiviteter giver deltagerne gode muligheder for at få personlighedsdannende erfaringer. Ved at udsætte sig selv for risikoen for ikke at have succes, ikke at sejre, ikke at leve op til egne eller fællesskabets forventninger til sig selv, kan adventureudøveren siges at opsøge muligheden for at få personlighedsdannende erfaringer og selvdannelse. Som tidligere beskrevet er friluftslivet blevet mere komplekst og mangfoldigt, og denne tendens ligger fint i tråd med (særligt) de unges søgen efter personlighedsdannende erfaringer i såvel klassisk friluftsliv som adventure. For de unge er muligheden for eller kravet om, at indgå i såvel adventure som klassisk friluftsliv et naturligt valg, når de ønsker at kvalificere deres selvdannelse med varierede typer af personlighedsdannende erfaringer.

FÆLLESSKABERNE I SELVDANNELSESPERSPEKTIV

Man danner altså sin personlighed ved at overskride sig selv i fællesskabet. Fællesskabet er imidlertid under ændring i retning af fællesskaber af selvdannede individer. Dette må ses som ændring i forhold til de almindennede fællesskaber, som tidligere dannelses-tænkning har fordret. Socialanalytikken betragter forholdet mellem individ og fællesskab fra individets perspektiv, og socialisering har derfor i mindre grad karakter af en fælles forståelse i et fællesskab, og i højere grad karakter af, at man imiterer hinanden og udøver samme smag (Hammershøj 2003).

De traditionelle fællesskabsformer ændres - den sociologiske opdeling i politiske, kulturelle eller klasse-mæssige fællesskaber mister mening, idet individerne (særligt de unge) udvælger dele fra flere forskellige kulturer og på den måde skaber deres eget repertoire. Samtidigt

kan ændringen af fællesskabsformerne også ses som en medvirkende grund til afpolitiseringen af friluftslivet - for de unge er det ikke nødvendigt at dele samme politiske, økologiske mål for at være sammen om at dyrke friluftsliv. Det er blevet muligt at dele samme interesse eller smag for en aktivitet selvom man har vidt forskellige ideer og mål med at dyrke aktiviteten - man er ikke fælles om meningen, men man er fælles om smagen.

Nye fællesskabsformer opstår - former for smagsfællesskaber, der karakteriseres ved:

- Hengivelse til et stemningsfællesskab, hvor man midlertidigt er et med massen af individer. Dette kan ses på forskellige måder i friluftsliv. I det klassiske friluftsliv kan man tale om en fælles væren i naturen, hvor man i forskellige situationer oplever denne hengivelse: samlingen omkring lejrålet, solnedgangen, stjernehimmelen. Imidlertid giver adventure også gode muligheder for at blive et med massen af individer, når man er på race, overvinde forhindringer eller udfordringer i træning eller løb: »Jeg var meget træt efter cykelturen og havde ikke sovet så godt, men på rulleskøjterne gik det perfekt...vi lå helt tæt sammen og fløj bare gennem landskabet« - 20 årig kvinde - kort efter afslutningen af et 28 timers adventure race arrangeret af Gerlev Idrætshøjskole, november 2005.
- At man kopierer andre, men at man gør det på en anderledes måde - man har sin egen stil eller originalitet, som er en variation af de andres (Hammershøj 2003). Stilen og selviscenesættelsen i friluftslivet er i stadig stigende grad blevet vigtig for de unge. Mange af de nyere aktivitetsformer lægger direkte op til, at det også handler om at vise sig frem - snowboard, twintip-ski, bakketelemark er alle eksempler på denne tendens, vægklatreren i bar og barberet overkrop en anden. Kommersialiseringen af friluftslivet med bl.a. det stigende salgsudbud af friluftsudstyr og tøj, kan ses som endnu en indikator på det samme. Det bliver mere og mere almindeligt at se unge bære karabinhager hængende ned fra bæltet, eller drikke af camelbags, hvor såvel karabinhager og camelbags ikke skal bruges i aktiviteter, hvor disse ville være funktionelle, men blot tjener til at vise, at her kommer en adventureudøver. Ofte ses adventureudøveren i den funktionelle beklædning - svedtransporterende trøje, windbreaker og løbetights, men meget ofte er den funktionelle beklædning suppleret af f.eks. en særlig hjemmestrikket hue, et par lange iøj-

nefaldende strømper eller en T-shirt med et særligt tryk, der alt sammen kan ses som variationer over de andres adventurestil eller ønsket om at fremvise sin originalitet. Man kommunikerer på en gang tilhørsforhold og særpræg.

DISKUSSION

Den socialanalytiske samtidsdiagnose med særligt øje for selvdannelsesperspektivet, ser ud til at kunne være med til at give svar på, hvorfor det pædagogiske friluftsliv undergår en række forandringer i retning af at blive mere mangfoldigt og komplekst i disse år.

Samtidsdiagnosen foreskriver at unge i stigende grad vil søge efter muligheder for at sammensætte netop den form eller de former af friluftsliv, som de har smag for. Dette stemmer overens med de mange beskrivelser af forandringerne i friluftslivet i litteraturen. En litteraturgennemgang viser, at de unge har dannet smag for adventure, men ikke sådan at man nu dyrker adventure i stedet for klassisk friluftsliv. De unge sammensætter i stedet deres eget repertoire af friluftslivsformer - det repertoire, der bedst dækker deres behov i forbindelse med deres selvdannelse, bliver det repertoire der ageres i. Som tidligere beskrevet finder de unge ikke dette faktum problematisk, og dette støtter at samtidsdiagnosen (og selvdannelsesbegrebet) ser ud til at være en brugbar diagnose til at forklare friluftslivets øjeblikkelige udvikling. Samtidsdiagnosen korresponderer på dette punkt fint med Ziehes beskrivelser af de unges kulturelle frigørelse og den mentalitetsforandring der er sat ind: »Vi har altså i dag en situation, hvor også de uden dannelsesprivilegium selvbevidst sammenstykker det, de selv finder relevant« (Ziehe, 2004).

Hvis samtidsdiagnosen bruges til bedre at forstå og forklare en udvikling og ændring i friluftslivet, er det oplagt også at forsøge, at bruge selvdannelsesbegrebet som udgangspunkt for at lave en tidssvarende pædagogik og dannelsesstærkning, der rammer bredt i feltet friluftsliv. Selvdannelsen giver en række bud på hvilken dannelse (selvdannelse), de unge er optaget af, men det kan for mange undervisere virke som et pauvert dannelsesideal, at dannelsesmålet alene er, at arbejde frem mod at tilrettelægge gode muligheder for selvdannelse.

Flere af friluftslivsteoretikerne beskriver udviklingen i friluftslivet på en måde der svarer overens med samtidsdiagnosens bud, men plæderer efterfølgende for, at man må arbejde frem mod at holde fast i en form for

almen dannelse som udgangspunktet for undervisningen. Tordsson siger det direkte: »måske kan friluftslivet inspirere ikke bare til individuelle livsstilsvalg, men også til at forme en fælles vision om en meningsfuld fremtid« (Tordsson, 2005).

Samtidsdiagnosens svar er, at kulturaliseringen og den radikale individualisering har medført at denne type almene dannelse træder i baggrunden for selvdannelsen. Dannelse af selvet og fællesskabet foregår i dag på individets præmisser, i modsætning til tidligere hvor den foregik på fællesskabets præmisser. Det selvdannende individ køber ikke ideen om den almene dannelse, i forståelsen af, at der findes bestemte kulturelle fællesskaber, der tilbyder den »rigtige« dannelse eller den »sande« kollektivt forpligtende samfunds/verdensopfattelse. Derfor plukker den unge frit i forskellige typer af ideologier, tankesæt, dannelsesestænkninger og fornuftsbetragtninger, og sammensætter herudfra sit eget repertoire. Schmidt og Hammershøj kalder det for en smagens dannelse, men pointerer også at selvom smagen er baseret på individets afgørelseskraft på basis af baggrund og erfaringer, handler dannelsen om at sikre at de unge danner en smag, der er båret af noget vi vil være ved (Schmidt 1999c).

Ziehe er enig i, at der er foregået en kulturalisering og en individualisering i samfundet: »Individualiseringen er blevet en samfundsmæssig normalforventning« (Ziehe 2004). Denne har medført en øget eller længerevarende egocentrisme, eller med andre ord: den kulturelle frisættelse øger individets muligheder for selv-reference, og som følge af skiftet i ungdomskulturen opstår en identitetsdiskurs i læringskulturen i skole og uddannelse (Ziehe 2004). Ziehes synspunkt er, at dannelsesinstitutionerne må søge væk fra en sådan identitetsdiskurs som udgangspunktet for at møde de unge. I stedet må skolen stå for »god anderledeshed«, en form for decentralisering, der bl.a. kendetegnes ved civiliserethed: »at vi har noget til fælles, nemlig at vi respekterer hinanden som forskellige«. Selvom Ziehe således er enig i at forandringerne er til stede, er han ikke enig i, at der alene er tale om en smagens dannelse. Ziehe pointerer, at der er forskel på normer og værdier, hvor værdierne mangfoldiggør sig efter livsmiljø, livsformer og individuelle præferencer og giver individet livsmening og forbinder det med ligesindede (Ziehe 2004). Dette er sammenligneligt med de tidligere omtalte smagsfællesskaber. Ziehe insisterer imidlertid på, at der samtidigt med disse værdifællesskaber (smagsfællesskaber) findes normer, forstået som

moralske principper for hvad der er rigtigt og som alle må forholde sig til. Sådanne moralske principper er almene (samfundsmæssige), og selvom individet ikke identificerer sig med disse, må de respekteres. Samfundet forpligter individet til solidaritet udover de konkrete fællesskaber, det vælger at indgå i. Heri ligger en kritik af selvdannelsen, hvor fællesskaberne er gjort til smagsfællesskaber og det almene er skudt i baggrunden. Ziehe anfører netop, at samfundet ikke er et (smags)fællesskab, men en fordring af abstrakt solidaritet på et højere niveau end de konkrete fællesskaber (Ziehe 2004).

KONKLUSION

Ved at sammenholde en gennemgang af den nyere friluftslivslitteratur med socialanalytikernes samtidsdiagnostiske selvdannelsesbegreb ses sammenhænge og ligheder mellem udviklingen af og forandringerne i det pædagogiske friluftsliv og nøglebegreberne i selvdannelsen. Friluftslivsteoretikerne beskriver forandringerne i det pædagogiske friluftsliv på en måde, der i høj grad stemmer overens med den socialanalytiske samtidsdiagnoses beskrivelser af individualisering, kulturalisering, fællesskaber og erfaringsdannelse. Der er derfor belæg for at konkludere, at de unges (nye) måde at danne sig på har influeret kraftigt på udviklingen af det pædagogiske friluftsliv. En udvikling der er gået i retning af et mere komplekst og mangfoldigt friluftsliv, hvor særligt de adventureorienterede aktiviteter er vokset hurtigt. Når Adventure i stigende grad er populært blandt unge, kan det derfor også ses som en indikator på, at disse aktiviteter giver deltagerne gode muligheder for at få personlighedsdannende erfaringer i deres selvdannelsesprojekt.

Adventure tilbyder nogle andre typer af personlighedsdannende erfaringer, end de erfaringer som deltagelse i det klassiske friluftsliv tilbyder. Set i et selvdannelsesperspektiv giver det god mening, at man i pædagogisk øjemed arbejder med begge dele, og dermed opstiller et bredt tilbud om personlighedsdannende erfaringer, hvor individet kan dannes i mødet med og overskridelsen i forskellige typer fællesskaber med hver deres kvaliteter.

Der arbejdes i dag i det pædagogiske friluftsliv med (minimum) to typer af dannelsesestænkninger. På den ene side den almene dannelse praktiseret i det klassiske friluftsliv via vejlederbegrebet, der bygger på den nyhumanistiske eller nationale dannelsesforståelse, og på den anden side den kompetenceorienterede tænkning

med handlekompetence som dannelsesmål, der særligt i adventure bruges som legitimering af faget.

Selvdannelsen fremstår her som et tredje bud på en dannelsesetænkning, der måske kan være behjælpelig til at bygge bro over (eller udviske den udbredte forestilling om) skellet mellem det klassiske friluftsliv og adventure.

Hvilke pædagogiske mål skal opstilles eller opfindes, når vi i friluftsliv skal arbejde med selvdannede og selvdannende individer?

Selvdannelsen giver en ledetråd: Det handler om en individuel, erfaringsorienteret og æstetisk dannelse via overskridelse i fællesskaber, hvor målet er at danne sig en særlig personlighed. Dannelsen sker altså med udgangspunkt i individets egne ønsker og behov, og de kompetencer der skal opnås fastlægges i samspil med underviseren. Når det selvdannende individ selv afgør i hvilke fællesskaber vedkommende vil overskride hvordan og hvorlænge, kunne en del af den pædagogiske opgave være: at tilbyde spændende fællesskaber, hvor selvoverskridelser kan give personlighedsdannende erfaringer.

Vi står altså i dag med en situation, hvor de unge i høj grad har taget selvdannelsen til sig som deres fortrukne dannelsesperspektiv. Dette medfører en række forandringer i såvel faget friluftsliv som i det pædagogiske arbejde med faget. Samtidigt giver selvdannelsen ikke en afklarende løsning på, hvordan der kan arbejdes med en form for almen dannelse i en tid med selvdannende individer.

AFSLUTNING

Et afgørende spørgsmål, der må stilles er: kan dannelsesetænkningen i friluftsliv samles til et hele, der afspejler den måde unge mennesker faktisk bruger og tænker friluftsliv i dag? Eller med andre ord: kan der udvikles en dannelsesteori, der formår at bygge bro mellem det individuelle og det almene? Selvdannelsen og den socialanalytiske samtidsdiagnose er et indledende bud på en bedre forståelse af den individuelt orienterede dannelsesforståelse, og kan måske bruges i arbejdet med at udvikle en samlet dannelsesforståelse hvor der foruden dannelsen af selvet arbejdes på at give smag for politiske, demokratiske og almene anskuelser.

Måske står friluftsliv som fag (dannelsesfag) overfor en situation, hvor man må nytænke grundlæggende for at komme frem til ny dannelsesetænkning i faget – vi må

søge væk fra den ensidige brug af enten traditionelle dannelsesetænkninger omkring vejledningspædagogik eller den nyere adventureinspirerede kompetencetænkning for derigennem at kunne opfinde eller syntetisere det mangeartede friluftslivs nye dannelsesetænkning...

LITTERATURLISTE

Andkjær, Søren (2005) Nye trends og tendenser i friluftslivet i Friluftsliv under forandring, Forlaget Bavnepan

Eichberg, Henning (2005) Friluftsliv under historisk forandring – bevægelse i modsætninger i Friluftsliv under forandring, Forlaget Bavnepan

Gadamer, Hans-Georg (1986/2004). Sandhed og metode. Århus. Systime. (s.324-359).

Hammershøj, Lars Geer (2003). Selvdannelse og socialitet. København. Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag.

Hansen, Morten (2005). Psykologiske perspektiver for udviklingen i friluftsliv og adventure i Friluftsliv under forandring, Forlaget Bavnepan

Schmidt, Lars-Henrik (1999a). Diagnosis III. Pædagogiske forhold. Kbh., Danmarks Pædagogiske Institut.

Schmidt, Lars-Henrik (1999b). Diagnosis I – Filosofierende eksperimenter. København: Danmarks Pædagogiske Institut. S. 109-138

Schmidt, Lars-Henrik (1999c). Oh, at være et træ i skoven. i Dannelsens elementer, Gymnasieskolens Forlag.

Tordsson, Bjørn (2005) Hvad er friluftsliv godt for? i Friluftsliv under forandring, Forlaget Bavnepan.

Ziehe, Thomas (2004). Øer af intensitet i et hav af rutine. København. Politisk revy.

Foto: Lars Koed Mogensen

www.motorikognatur.dk

Afsender:
Jesper Lind Nielsen
Byvejen 64
5466 Asperup

Tilbyder:

- Friluftsvvejledning
- Naturvejledning
- Kursusaktivitet
- Motorikuddannelse
- Motorikvejledning
- Konsulent bistand
- Projektarbejde
- Bred pædagogisk erfaring
- Og meget mere

